

Національний технічний університет України
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

Емблема
кафедри
(за наявності)

Кафедра економіки та
підприємництва

Фінанси підприємств

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>Економіка</i>
Освітня програма	<i>Економіка і бізнес</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>II курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>150 год</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен/модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: д.е.н., проф. Мартиненко Василь Петрович Практичні / Семінарські: д.е.н., проф. Мартиненко Василь Петрович
Розміщення курсу	Курс розміщений на університетській платформі Кампус

Додано примітку [ПВ1]:

Програма навчальної дисципліни

Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна «Фінанси підприємств» актуальна і її роль визначається спроможністю формувати у студентів економічне мислення, навички самостійної роботи з законодавчими матеріалами, додатковою літературою, розвитку вміння студентів свідомо оцінювати конкретні ситуації, прагнення до набуття та збагачення знань.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система фінансово-економічних відносин, які виникають у процесі поточної та інвестиційної діяльності підприємств.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів компетентностей та програмних результатів, а саме:

К3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК4 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК6 Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

СК8 Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК10 Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів

СК12 Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК14 Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.

СК21 Здатність до планування, організації та управління ресурсами з метою успішного досягнення цілей та завершення завдань проекту.

СК23 Здатність до економічного аналізу господарської діяльності підприємства.

ПРН 5 Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади)

ПРН8 Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 13 Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна базується на основних положеннях дисциплін «Гроші та кредит», «Економіка підприємства», «Фінанси» та ін. і є основою для вивчення таких дисциплін як «Управління витратами», «Проектний аналіз», «Інвестування», «Стратегія підприємства», «Планування і контроль на підприємстві», «Економічна діагностика».

Зміст навчальної дисципліни

I. Теоретичні основи функціонування фінансів підприємств

Тема 1.1. Основи організації фінансів підприємств

Тема 1.2. Фінансові ресурси підприємств

Тема 1.3. Оцінка фінансового стану підприємства

Тема 1.4. Організація грошових розрахунків підприємств

Тема 1.5. Грошові надходження підприємства

Тема 1.6. Формування та розподіл прибутку суб'єктів господарювання

II. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства та оцінка ефективності їх використання

Тема 2.1. Оборотні кошти підприємства

Тема 2.2. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Тема 2.3. Фінансове планування на підприємстві

Тема 2.4. Фінансова неспроможність підприємств

Тема 2.5. Кредитування підприємств

Навчальні матеріали та ресурси

Основна література:

1. Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф. Фінанси підприємств: навчальний посібник. За заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с.

2. Філімоненков О.С., Дема Д.І. Фінанси підприємств: Підручник / О.С. Філімоненков, Д.І. Дема. – К.: Алерта, 2009. – 496с.

3. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств: Навчальний посібник – 3-є видання / В.М. Гриньова, В.О.Коюда. – К.: Знання, 2006. - 423с.

4. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств: Навчальний посібник для самос. Вивчення дисципліни – 2-е видання / Г.М. Азаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко. – К.: Знання- Прес, 2009. – 288с.

5. Андріанова І.І., Ісайко В.А. Фінанси підприємств, Практикум: навч.-метод. посібник / І.І. Андріанова, В.А.Ісайко. - Одеса, 2007. – 274с.

6. Брюховецька Н.Ю. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / Н.Ю. Брюховецька. – Донецьк, 2006. – 201с.

7. Зятковський І.В. Фінанси підприємств: Навчальний посібник для студ. екон. спец. вищ. навч. закладів / І.В. Зятковський. - К.: Кондор, 2003. – 364с.

8. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: Підручник для студ. Вищих навч. закладів. / Р.А. Слав'юк. – К.: УБС НБУ, 2007. – 550с.

9. Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М.Д.Білик, Л.Д.Буряк та ін. : кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2012. – 546 с.

10. Бердер М.М. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / М.М. Бердер. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352с.

11. Потій В.З. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / В.З. Потій, Н.Д. Бабяк, Г.Ю. Жолнерчик. – К.: КНЕУ, 2005. – 244с.

12. Шило В.П. Фінанси підприємств : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило, С. Б. Ільїна, С.С.Боровська, В.В.Барабанові. – К. : ВД „Професіонал”, 2012. – 288 с.

13. Данилюк М. О. Фінанси підприємств. Навчальний посібник. / М.О. Данилюк, Н.Я. Спасів, Т.М. Оришин та інш. – Тернопіль: ТАЙП, 2013. – 183 с.

Додаткова література:

14. Гой І.В., Смелянська Т.П. Основи підприємницької діяльності: Навчально-методичний посібник. – Хмельницький, 2012. – 245 с.

15. Добровський В. М. Звітність підприємств : навч. посіб. для самостійного вивчення дисциплін / В. М. Добровський. – К. : КНЕУ, 2009. – 195 с.

16. Фінансовий менеджмент: Підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко за заг. ред. Т.А. Говорушко. Львів «Магнолія 2006», 2014. – 344с.

17. Давиденко Н.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / Н.М. Давиденко. – К.: ТОВ «Задруга», 2012. – 516с.

18. Багацька К.В. Фінансовий аналіз: Підручник / К.В. Багацька, Т.А. Говорушко, О.О. Шеремет. – К.: Видавничий дім «Артек», 2014. - 320с.

19. Карпунь І.Н. Фінансова санація та банкрутство підприємств (в модулях): Навчальний посібник / І.Н. Карпунь. – Львів: Вид-во «Магнолія - 2006», 2008.. – 448с.

20. Управління фінансовою санацією підприємства: Підручник / Т.. Говорушко, О. Шеремет, К. Багацька, І. Дем'яненко. – К.: «Центр навчальної літератури», 2013. – 400с.

21. Вдовенко Л.О. Фінанси: Навчальний посібник / Л.О. Вдовенко, Н.М. Сушко, Н.Д. Фаюра. – К.:ЦУЛ - 2010. – 152с.

22. Бечко П. К. Місцеві фінанси: Навч. посіб. / П. К. Бечко, О. В. Ролінський. — К.: ЦУЛ, 2007. – 296с.

23. Циганов С. А., Сизоненко В. О. Фінанси та підприємництво: Навч. по-сіб. / С.А. Циганов, В.О. Сизоненко — Тернопіль: Богдан, 2008. — 500 с.

Навчальний контент

Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

В межах вивчення дисципліни протягом семестру заплановано проведення лекційних та практичних занять, написання модульної контрольної роботи, розв'язання конкретних господарських ситуацій, проведення дискусій, обговорення аналітичних прикладів із проведення презентацій.

Під час вивчення матеріалу застосовуються такі методи колективного та активного навчання:

1) особистісно-орієнтовані технології, засновані на активних формах в методах навчання: мозковий штурм під час колективних дискусій, розв'язання кейсів, інтерактивне спілкування.

2) методи проблемного навчання (проблемний виклад матеріалу), частково пошукові завдання, аналітичні доповіді та аналіз окремих ситуацій;

3) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять), доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-лекції, інтернет-семінари під час дистанційного навчання).

Проведення лекційних занять забезпечує формування теоретичних знань студента у процесі викладу теоретичного матеріалу, розв'язування проблем, ситуацій, завдань практично-прикладного характеру, використання мультимедійних засобів. Опрацювання теоретичних питань на практичних заняттях проводиться у формі дискусії за темами визначеними в навчальному плані. Окрім того, на практичних заняттях студенти розв'язують задачі, ситуаційні вправи. Для покращення засвоєння матеріалу слід практикувати: експрес-опитування, тестування, заслуховування доповідей та їх обговорення, аналітичні огляди.

Набуття студентом проблемно-орієнтовного мислення, а також вміння розробляти та приймати рішення є тими чинниками, що забезпечують управлінський успіх у їхній подальшій роботі на реальних підприємствах. Робота з кейсами також має на меті засвоєння теорії завдяки ілюструванню різноманітних можливостей її застосування для різних типів організацій та установ.

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

Самостійна робота студента

Самостійна робота студентів передбачена у вигляді більш глибокого опрацювання теоретичних матеріалів лекцій, виконання практичних завдань, виконання розрахункової роботи та підготовки до складання екзамену.

	Всього годин	Співвідношення аудиторних на срс		Всього СРС
		Лекції	Практичні (семінарські)	
1	2	3	4	6
I. Теоретичні основи функціонування фінансів підприємств				
Тема 1.1. Основи організації фінансів підприємств	7	2/1	2/2	3
Тема 1.2. Фінансові ресурси підприємств	14	4/2	4/4	6
Тема 1.3. Оцінка фінансового стану підприємства	14	4/2	4/4	6
Тема 1.4. Організація грошових розрахунків підприємств	14	4/2	4/4	6
Тема 1.5 Грошові надходження підприємства	7	2/1	2/2	3
Тема 1.6. Формування та розподіл прибутку суб'єктів господарювання	12	4/2	4/2	4
Разом за змістовним модулем 1	68	20/10	20/18	28
II. Особливості формування фінансових ресурсів підприємства та оцінка ефективності їх використання				
Тема 2.1. Оборотні кошти підприємства	11	4/1	4/2	3
Тема 2.2. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	11	4/1	4/2	3
Тема 2.3. Фінансове планування на підприємстві	6	2/1	2/1	2
Тема 2.4. Фінансова неспроможність підприємств	6	2/1	2/1	2
Тема 2.5. Кредитування підприємств	9	4/1	2/2	3
Модульна контрольна робота	4	-	2/2	2
Разом за змістовним модулем 2	47	16/5	16/10	15
Розрахункова робота	15	-	-	15
Екзамен	20	-	-	20
Всього	150	36/15	36/30	78

Політика та контроль

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Порушення термінів виконання завдань та заохочувальні бали:

Ключовими заходами при викладанні дисципліни є ті, які формують семестровий рейтинг студента. Тому студенти мають своєчасно виконувати завдання на практичних заняттях, писати модульну контрольну роботу у кінці викладання курсу.

Заохочувальні бали студент може отримати за поглиблене вивчення окремих тем курсу, що може бути представлене у вигляді наукових тез, наукової статті, есе, презентації тощо, а також за активну участь у дискусіях на практичних та лекційних заняттях.

Відвідування занять та поведінка на заняттях:

Відвідування занять є вільним, бали за присутність на лекції не додаються, і штрафні бали за пропуски занять не передбачено. Втім, вагома частина рейтингу студента формується через активну участь у заходах на практичних заняттях, а саме у вирішенні завдань, груповій та індивідуальній роботі. Тому пропуск практичного заняття не дає можливість отримати студенту бали у семестровий рейтинг.

На заняттях студенту дозволяється користуватись інтерактивними засобами навчання, в т.ч. виходити в інтернет із метою пошуку навчальної або довідкової інформації, якщо це передбачено тематикою завдання. Активність студента на парах, його готовність до дискусій та участь в обговоренні навчальних питань може бути оцінена заохочувальними балами на розсуд викладача.

Захист індивідуального семестрового завдання передбачено у вигляді стислої доповіді за виконаними завданнями, та відповідей на запитання. За форс-мажорних обставин, що зумовили нестачу часу, індивідуальне семестрове завдання зараховується за результатами представленої готової роботи та із урахуванням відповідей на запитання викладача щодо виконаної роботи, поставлені в індивідуальному порядку.

Пропущені контрольні заходи:

Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), студенту надається можливість додатково скласти контрольне завдання протягом найближчого тижня. В разі порушення термінів і невиконання завдання з неповажних причин, студент не допускається до складання екзамену у основну сесію.

Політика щодо академічної доброчесності докладно описано у Кодексі Честі КПІ ім. Ігоря Сікорського. Це передбачає, що студент бере повну відповідальність за те, що всі виконані ним завдання відповідають принципам академічної доброчесності.

Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: експрес-опитування, опитування за темою заняття, МКР, тест тощо

Календарний контроль: провадиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: екзамен

Умови допуску до семестрового контролю: мінімально позитивна оцінка за семестровий рейтинг більше 60 балів.

Опис рейтингової системи оцінки (PCO) результатів навчання студентів з кредитного модуля «Фінанси підприємств»

1. Рейтинг студента з кредитного модуля розраховується зі 100 балів, що він отримує за:
  - виконання експрес- контрольних робіт по кожній темі (11 експрес-контролів на практичних заняттях);
  - виконання розрахункової роботи (РР);
  - виконання модульної контрольної роботи (1 робота);
  - виконання екзаменаційної письмової роботи.
2. Критерії нарахування балів:
  - 2.1. Експрес-контрольні роботи оцінюються в 3 бали кожна:
    - «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 3 бали;

– «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями – 2 бали;
 – «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 1 бал;
 – «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – 0 балів.

2.2. Розрахункова робота оцінюється в 15 балів за такими критеріями:

– «відмінно» – робота виконана методологічно вірно з правильним формулюванням висновків та авторських пропозицій – 15-13 балів;

– «добре» – розрахунки мають неточності, висновки не повністю відображають фінансову ситуацію на підприємстві – 12-9 балів;

– «задовільно» – мають місце не правильні розрахунки, відсутні висновки – 8-5 балів;

– «незадовільно» – завдання не виконане, РР не зараховано – 0 балів.

Наявність позитивної оцінки з РР є умовою допуску до екзаменаційної роботи.

2.3. Модульна контрольна робота оцінюється у 22 бали за такими критеріями:

– «відмінно» – надані змістовні відповіді по кожному питанню – 22-18 балів;

– «добре» – відповіді на поставлені питання містять неточності, мають місце незначні помилки в розрахунках при вирішенні задач – 17-13 бали;

– «задовільно» – мають місце неправильні відповіді на поставлені питання, а також помилки в розрахунках при вирішенні задач – 12-7 балів;

– «незадовільно» – завдання не виконане, МКР не зараховано – 0 балів.

2.4. Екзаменаційна робота оцінюється в 30 балів. Кожне завдання містить два теоретичних запитання (завдання) і одне практичне. Перелік запитань наведений у Рекомендаціях до засвоєння кредитного модуля. Кожне запитання (завдання) оцінюється у 10 балів за такими критеріями:

– «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації (повне, безпомилкове розв'язування завдання) – 30-26 балів;

– «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації або незначні неточності (повне розв'язування завдання з незначними неточностями) – 25-21 балів;

– «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки (завдання виконане з певними недоліками) – 20-16 балів;

– «достатньо» - наявні окремі складові окремих питань, в цілому є більше 50% відповідей на запитання – 15-11 балів;

– «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0 балів.

3. Календарний контроль проводиться у вигляді двох атестацій. Умовою першої атестації є отримання не менше 4 балів та виконання всіх практичних робіт (на час атестації). Умовою другої атестації – отримання не менше 10 балів, виконання всіх практичних робіт (на час атестації), а також виконання та захист розрахункової роботи.

4. Семестровий контроль проводиться у вигляді екзамену.

5. Умовою допуску до екзамену є виконання всіх контрольних робіт, виконання та захист розрахункової роботи.

6. Сума стартових балів та балів за екзаменаційну роботу переводиться до екзаменаційної оцінки згідно з таблицею:

Бали: Експрес-контроль на практичних заняттях + МКР + РР + + екзаменаційна робота	Оцінка
100...95	Відмінно
94...85	Дуже добре
84...75	Добре
74...65	Задовільно
64...60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
РР не зараховано	Не допущено

Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

У додатку до силябусу подано перелік питань, які виносяться на семестровий контроль. Студент, який має сертифікати проходження дистанційних чи онлайн курсів за тематикою курсу отримують додатково 5 балів до суми рейтингових балів.

Робочу програму навчальної дисципліни (силябус):

Складено: професором кафедри економіки та підприємництва, д.е.н., проф. Мартиненком Василем Петровичем

Ухвалено: кафедрою (протокол № 18 від 23.06.2023 р.)

Погоджено: Методичною комісією факультету (протокол № 11 від 30.06.2023 р.)